

framhald

Partur av menningini

Henrik Høgh-Olesen metir nevniliga, at hugurin til tað estetiska er ein grundleggjandi eginleiki í menniskja. Um tað ikki var so, so vísir hann á, hevði natúran beint fyri tí.

– Natúran beinir fyri teimum eginleikum, ið einki nýtsluvirði hava. Sum djór høvdu vit ikki sloppið at brúkt okkara tíð og orku at prýða okkum og okkara umhvørvi, um tann atferðin einki virði hevði. Tað hevði verið lúkað burtur, og einans klók djór, ið ikki brúktu tíð til slíkt, høvdu yvirlivað, sigur danski professarin.

Í staðin metir professarin, at tað er eyðsýnt, at talan er um ein eginleika, ið hevur eitt ávíst endamál.

– Óansæð hvat materialistiskt støði menniskja er á, so skapa tey okkurt slag av estetiskum virði. Búfólkini í Kalahari oyðimørkini, ið næstan einki eiga, eru kortini pyntað og eiga vakrar lutur. Inuittar í Grønland, har kuldin valdar, framleiða flott amboð og perla. Um tú gongur í fátækadøminum í Rio de Janerio, sært tú samstundis prýðislutur og vakurleika, sigur Henrik Høgh-Olesen, áðrenn hann tekur ein dømi, ið er lættari hjá froyingum at kenna seg aftur í.

– So skjótt tú hevur ráð at keypa tær ein uppvaskibust, so er næsti spurningurin, um hon skal vera reyð ella grøn, hóast tað sum so er fullkomiliga líkamikið. Óansæð hvat materialistiskt støði vit eru á, so eru vit estetiskir einstaklingar. Vit seta pris á vakurleika, og vakurleika er eisini ein partur av tí, ið hjálpir okkum at taka røttu avgerðir, sigur danski professarin.

Sum páfuglurin

Henrik Høgh-Olesen vísir á, at tað

er serliga, tá vit skulu velja partnerar, at tað er týðningarmikið fyri menniskja, at duga við tí estetiska, t.v.s., at duga at prýða seg sjálvi og umhvørvið. Professarin samanber menniskja við páfuglin.

– Halin hjá páfuglum er ónatúrligur. Natúran er vanlig skipað soleiðis, at fyri ein fuglur skal kunna yvirliva, so má hann kunnu flúgva og goyma seg í umhvørvinum. Men páfuglurin kann ikki flúgva ella goyma seg við sínum hala. Hann er sum eitt stórt fýrverk í skóginum. Tað er absurd, at páfuglurin hevur handan halan, sigur danski professarin.

Men hóast halin kann tykjast at arbeiða móti øllum tí, ið krevst fyri at yvirliva, so hevur hann ein serstakligan týðningarmiklan funktión.

– Høurnar dáma ein hana við stórum hala, og um hanin megnar

at yvirliva leingi nokk til, at hann er kynbúgvinn, so er tað hann, ið høurnar velja, og tað verða hansara ílegur, ið verða færdar viðari. Halin er eitt stórt handikapp, men um hanin megnar at yvirliva, so vinnur hann, sigur Henrik Høgh-Olesen.

Á sama hátt sum páfuglurin brúkar sín vakurleika at toknast hinum kyninum, kunnu menniskjur toknast hvørjum øðrum við at vísa, at tey megna tað estetiska.

– Eitt menniskja, ið megnar at gera nakað vakurt, vísir á ein máta, at her er eitt menniskja, ið hevur eyka nógva orku, yvirskot, vit og gávur. Tað er eitt menniskja, ið kann brúkast til eina rúgvu, sigur Henrik Høgh-Olesen.

Ein heimsumfatandi vakurleiki

Ástøðið um, at tað er nakað djúpt í okkum menniskjum, ið virðismetir vakurleika, metir Henrik Høgh-Olesen verða styrkt av, at hóast heimurin rúmar eina ørgrynna av fólkabólkum og mentanum, so eru flest øll samd um hvørji menniskjur eru vøkur.

– Man verður bilsin av hvussu samd um allan heim fólk eru, um hvørji fólk eru vøkur. Vit eru djór, ið eru forritaði eftir, at fara eftir somu stimbrandi evnum. Tí eru vit samd um hvørji fólk eru vøkur, sigur Henrik Høgh-Olesen.

Danski professarin vísir til eina kanning við persónum úr øllum heiminum, ið vórðu biðin um at hyggja eftir tveimum myndum av persónum úr øllum heimsins etniskum bólum, og siga hvør er vakrast í teimum ymiskum bólkunum. Tann eina myndin er av einum vøkrum persóni, meðan hin er av einum vanligum persóni.

– Kanningin vísti, at tað er nærum eingin munur. Svarini vóru tey somu í øllum bólum. Fólk vóru samd um hvør var vakrast, greiðir Henrik Høgh-Olesen frá.

Fyri at tryggja sær, at úrslitið ikki er ávirkað av lærdómi ella av einum alheims vakurleika-ideali, so varð kanningin eisini framd við nýfðingum.

– Tey vóru eini eitt til fyra dagar gomul, so tey høvdu ikki lært nakað um hvat var vakurt og ikki, og vóru ei heldur ávirkað av Hollywood. Men sjálvt tá, tá tey nóg illani kláraðu at fokusera, hugdu børnini munandi longri at mynd-

sunnar og sterkar makar við sterkum genum. Trupulleikin er tó, at heilin ikki tekur hædd fyri, at vøkur fólk ikki altíð eru moralsk góð fólk.

Hetta er eisini orsøkin til, at vøkur fólk kunnu tykjast at hava tað lættari í lívinum enn onnur.

– Um støði verður tikið í einum vøkrum og einum vanligum persóni, so fær tann vakrari betri próvtøl enn hin fyri sama avrik, tann vakrari fær lættari arbeiði enn hin, tann vakrari fær hægri løn enn hin, og um tey fremja eitt brotsverk, so fær tann vakrari linari revsing enn hin. Tað er tí vit í heilum uppfata tað vakra sum verandi gott, eisini moralskt sæð, sigur Henrik Høgh-Olesen

Dragandi

Til fyrilesturin 30. juni ynskir Henrik Høgh-Olesen at upplýsa, at tað estetiska ikki bara er nakað útvalt, men eru klár signal, ið stýra okkara lívi.

– Signalini vísa, at her er ein persónur, ið hevur teir eginleikar, ílegur, førleikar o.a., ið tú kanst fáa brúk fyri, og tí loysir tað seg at para teg við viðkomandi. Tí koma sex, kapping og viðurkenning inn í hetta, sigur Henrik Høgh-Olesen, og leggur aftrat.

unum av teimum vøkrum persónunum, sigur Henrik Høgh-Olesen

Tey vøkrum hava tað lættari Henrik Høgh-Olesen forkláar kanningina við, at heilin á menniskja leitar eftir somu stimbrandi evnum, ið verða útlost, tá ið vit síggja ella uppliva vakurleika. Tað hevur tó eisini eina djypri meining.

– Hesi støðini í heilanum, ið verða stimbraði av slíkum, eru tey somu, ið hjálpa okkum at finna

– Tað er okkara máti at stýra runt í menniskjahavinum. Tú verður drigin av fólki, ið síggja gott út og kunna avrika nakað. Tí eru so nóg listafólk, sangarar og onnur, ið hava so nógvar makar. Tað er hasin halin hjá páfuglinum. Tað er so nógv kraft og saft í teimum persónum, ið kunnu strála, blenda og skína, at vit verða drigin av teimum. Tað eru tey estetisku tingini, ið í veruleikanum stýra okkara vali.